

SOUKROMÉ REÁLNÉ GYMNÁZIUM PŘÍRODNÍ ŠKOLA, O.P.S.

SPOŘICKÁ 34/400, 184 00 PRAHA 8 – DOLNÍ CHABRY, TEL.: 233 544 563, 603 995 726
E-MAIL: INFO@PRIRODNISKOLA.CZ, WEBOVÉ STRÁNKY: WWW.PRIRODNISKOLA.CZ

Průzkum rizikových oblastí a užívání návykových látek u dospívající mládeže na Mělnicku, Neratovicku a ve Štětí

Průzkum vedli:

Jan Toman
Barbora Kopencová
Lutfia Drastilová
Markéta dlouhá
Martin Fürst
Martin Míčka
Jakub Mařík

Konzultant:

Mgr. Hana Havlůjová

Praha 2003

Úvod

V jakých oblastech života (škola, rodina, vrstevníci) mají dospívající problémy?

Jaká je jejich nejranější zkušenost s drogou?

Je větší pravděpodobnost, že dospívající člověk s nějakými problémy si vezme drogu častěji než jeho vrstevník, který tolik problémů nemá?

Jaké je procento mladých lidí, kteří vyzkoušeli tvrdší drogu?

Těmito otázkami se zabývala naše skupina v průběhu Expedice 2003, která se konala v okolí Mělnicka a Neratovicka.

Nejprve jsme připravili dotazníkový průzkum zaměřený na žáky 2. stupně základních škol a na studenty v nižších ročnících gymnázií.

Téma drogové problematiky jsme si zvolili, jelikož každý z nás má k němu svým způsobem blízko. Ať už se jedná o letmá setkání s drogou na společenských a kulturních akcích nebo vlastní zkušenosti s užíváním drog v rodinném prostředí či mezi vrstevníky. Pro správné pochopení předchozí věty je třeba si uvědomit, že slovem droga označujeme také společensky tolerované návykové látky např. alkohol a tabák.

Drogy jsou a budou. Často vidáme děti okolo 10 let, které drží v jedné ruce cigaretu a v druhé pivo. A snad i proto, že nám tyto skutečnosti nejsou lhostejné, jsme se rozhodli zjistit jaká je situace v oblasti užívání drog mezi dětmi na základních školách a na gymnáziích na Mělnicku a Neratovicku.

K průzkumu jsme také navíc připojili program, který byl zaměřen na rozbor modelové situace nabízení a odmítání drog. Poté co jsme si s dětmi povídali o modelové situaci, snažili jsme se dobrat se i jejich vlastních zkušeností s drogou a vytvořit prostor, ve kterém mohly otevřeně vyjádřit své postoje a názory na tuto problematiku.

Naším cílem bylo pokusit se odpovědět na otázky uvedené výše na základě výsledků dotazníkového průzkumu. Dále nás zajímalo jaké jsou znalosti dětí ohledně dopadu některých návykových látek na lidský organismus.

Metodika

Základem naší práce se stal dotazníkový průzkum. Pro jeho účely jsme převzali a drobně upravili dotazník identifikující rizikové oblasti, který podle R. E. Tanera adaptovali Nešpor, Csémy a Mulerová a uveřejnili v publikaci Alkohol, drogy a vaše děti (Praha, 1997). Ke zpracování dat sebraných prostřednictvím dotazníku se podrobně vyjadřuje kapitola „Dotazník“. Dále jsme sestavili a připravili malý znalostní test o účincích, dopadech a způsobech užívání návykových látek (dále jen „malý test“). Dotazníky jsme administrovali v době od 2. do 15. 6. na deseti základních školách v Liběchově, Mělníku, Mšeně a Štětí, na dvou gymnáziích - GJP Mělník (Gymnázium Jana Palacha) a GFP Neratovice (Gymnázium Františka Palackého). Jednalo se o žáky 7.- 9. tříd ZŠ a studenty sekundy až kvarty na gymnáziích. Vyplňování dotazníků zabralo dětem přibližně 30 - 40 minut. Ve zbývajícím čase vyučovací hodiny jsme s žáky a studenty rozebírali jejich zážitky a zkušenosti s návykovými látkami. V případě kdy nám byly poskytnuty dvě vyučovací hodiny, jsme v první z nich předložili žákům nebo studentům malý test a následně jim sdělili správné odpovědi. Poté jsme předvedli modelovou situaci s tematikou drogové problematiky, rozdělili žáky nebo studenty do tří menších skupin a rozebírali s nimi modelové situace a jejich vlastní zkušenosti s návykovými látkami. Druhá vyučovací hodina byla věnována administraci dotazníku. Data získaná prostřednictvím dotazníků jsme přepsali do tabulek a dále interpretovali.

Charakteristika znalostního testu

Žákům na školách byl mimo dotazníku identifikujícího rizikové oblasti života dospívajících, předložen znalostní test skládající se z deseti otázek. Dotazníkem jsme se dozvěděli, jaké informace mají děti o drogách, jejich působení, účincích a dopadech na lidský organismus.

Přesné znění textu najdete v Příloze. Výsledky dětí jsou zpracovány v tabulkách (viz Přílohy - Vědomostní test).

Vyhodnocení znalostního testu

Dotazník jsme předkládali žákům 7. a 8. tříd. Předpokládali jsme, že žáci osmých tříd budou mít větší znalosti o účincích, dopadech a způsobech užívání návykových látek, protože mají více zkušeností a pravděpodobně i více možností se s drogami setkat.

Maximální počet bodů, které mohl žák, popř. student získat bylo 12. Skoro plný počet bodů (11), získalo 4,75% žáků osmých tříd. Bylo to tedy více než v sedmých třídách, kde tento počet bodů získalo pouze 2, 94% žáků. Deset bodů v testu mělo v osmých třídách 15,2%, kdežto v sedmých třídách jen 10, 29%. Celkově žáci osmých tříd dosáhli v tomto testu lepších výsledků. Z toho usuzujeme, že žáci osmých tříd mají opravdu větší znalosti o účincích, dopadech a způsobech užívání návykových látek.

Charakteristika dotazníku

Na vyplnění téměř čtyřstránkového dotazníku, který jsme rozdávali žákům a studentům ve školách bylo, poskytnuto 45 minut. Jak již bylo uvedeno výše, dotazník jsme převzali publikace Alkohol, drogy a vaše děti. Dotazník je rozdělen do tří částí. První se ptá na základní údaje o respondentovi (pohlaví, třída, škola, místo, kde se škola nachází). Zvoleny byly údaje tak, aby zachovaly anonymitu respondenta a zároveň umožnily statistické zpracování dat.

Druhá část je rozdělena do 10 oblastí. Každá z nich se soustředí na jinou část života dítěte nebo dospívajícího:

1. oblast: Volný čas a rekreace
2. oblast: Chování
3. oblast: Zdravotní stav
4. oblast: Duševní zdraví
5. oblast: Sociální zdatnost
6. oblast: Rodinný systém
7. oblast: Škola
8. oblast: Pracovní adaptace
9. oblast: Vztahy s vrstevníky
10. oblast: Návykové látky

Počet otázek v každé oblasti se pohybuje od 10 do 20. Na každou otázku mohl respondent odpovědět buď „Souhlasí“ nebo „Nesouhlasí“, a pokud by odpověď nebyla úplně přesná, měl odpovědět podle toho, zda je pravdivá odpověď podle jeho názoru blíže souhlasu nebo nesouhlasu. Otázky v dotazníku jsou konstruovány tak, že souhlasná odpověď respondenta znamená zvýšení problémového indexu dané oblasti. Jinými slovy, čím více je souhlasných odpovědí v určité oblasti, tím více problémů v ní může respondent mít. Problémový index se vyjadřuje v procentech, jako podíl souhlasných odpovědí z celkového počtu odpovědí

v konkrétní oblasti. Jednotlivé oblasti jsme vyhodnocovali zvlášť. Zároveň tak bylo možno vyjádřit celkový problémový index studenta nebo žáka. A to tak, že jsme vypočítali průměrnou hodnotu z problémových indexů jednotlivých oblastí.

Podobným způsobem bylo možno zjistit celkový problémový index třídy, respektive všech respondentů v rámci školy nebo obce.

1. oblast: Volný čas a rekreace

Tato oblast se týká trávení volného času dospívajícího. Otázky se ptají např. na sport: „Sportuješ méně nežli vrstevníci?“

2. oblast: Chování

Tato oblast poukazuje na to, jak se dospívající chová ve společnosti, ať už svých vrstevníků, doma nebo ve škole.

3. oblast: Zdravotní stav

Zvýšené procento (větší počet zakroužkovaných souhlasných odpovědí) naznačuje, že jedinec má pravděpodobně nějaké zdravotní obtíže. Ty mohou souviset s návykovými látkami.

4. oblast: Duševní zdraví

Duševní problémy často souvisejí s jinými oblastmi, nejčastěji s rodinným systémem. Příčinou může být i nadměrný nebo příliš dlouho trvající stres.

5. oblast: Sociální zdatnost

Otázky v této oblasti se respondenta ptají na jeho pocity ve společnosti. Např. otázka: „Jsi mezi vrstevníky málo oblíbený (oblíbená)?“

Odpovědi na otázky v oblasti sociální zdatnosti mohou být někdy zkreslená, protože dítě nebo dospívající vidí svůj vztah nebo postavení mezi vrstevníky zbytečně dramaticky.

6. oblast: Rodinný systém

Oblast se zaměřuje na rodinu: na rodinné vztahy, na funkčnost rodiny a na pocity dospívajícího v rodině.

7. oblast: Škola

Nadprůměrné procento v této oblasti může znamenat problémy ve škole způsobené např.: špatnými podmínkami doma pro přípravu, poruchami pozornosti, poruchy soustředění, rodinnými problémy nebo vztahovými problémy ve škole. Např. otázka: „Cítíš se ve škole fyzicky ohrožován (ohrožována)?“

8. oblast: Pracovní přizpůsobení

Většina dotazovaných tuto oblast nevyplnila, protože ještě neměla placenou brigádu. Zvýšené procento však může znamenat horší pracovní přizpůsobení.

9. oblast: Vztahy s vrstevníky

Tato oblast je složena ze dvou částí, které spolu souvisejí:

a) Riziková přátelství a známí

Zvýšené procento kladných odpovědí může naznačovat začlenění do rizikové party nebo neutěšenou situaci v rodině apod.

b) Kladné odpovědi na otázky č.13 a 14: „Nemáš žádného přítele nebo přítelkyni, kterému by ses mohl (mohla) svěřit?“ a „Máš v porovnání s vrstevníky málo přátel?“ naznačují, že respondent nemá dostatečnou síť sociálních vztahů.

10. oblast: Návykové látky

Tato oblast je konstruována jinak než oblasti předchozí. Zjišťuje četnost užití návykových látek, resp. hraní hazardních her, v posledních 30 dnech nebo dříve.

Závěrečná třetí část dotazníku je tvořena poděkováním za poskytnutí informace.

Interpretace dotazníkového průzkumu

10 oblastí zahrnuté v dotazníku, které se týkají školy, vrstevníků atd., jsme se rozhodli srovnat z tří hledisek:

- 1) Pohledem na pohlaví - muž nebo žena
- 2) Srovnání věku – 7., 8. a 9. Tříd
- 3) Z hlediska lokality

Upozorňujeme, že některé hypotézy se nemohou zcela potvrdit. Informace, které bychom potřebovali k úplnému potvrzení hypotézy nelze vyčíst z tabulek, jelikož nejsou zahrnuty v dotazníku, který jsme předkládali studentům a žákům.

1. oblast- Volný čas

Naše hypotéza zní: V oblasti volného času budou mít děti 7. tříd nejnižší problémový index. Předpokládáme, že to je způsobeno zájmem rodičů o mimo školní aktivity svých dětí. Naopak nejhůře na tom budou 9.třídy, zejm. v Liběchově nebo Mšeně, jelikož tato malá městečka nabízí málo možností pro využití volného času.

V první řadě jsme porovnávali celkový problémový index chlapců a dívek. Zjistili jsme, že u obou pohlaví je téměř shodný. Přičemž chlapci (30%) mají CPI o 2% vyšší než dívky (28%).

Za druhé jsme porovnávali celkový problémový index z hlediska věku, tzn. CPI- 7., 8. a 9. tříd. Očividně nejhůře jsou na tom 9.třídy (31%), na druhé „místo“ se dostaly 8.třídy s 28% a 7.třídy jsou na tom podobně (27%).

Z třetího hlediska – celkový problémový index lokality, má nejvíce procent Liběchov, ve kterém se procenta pohybují mezi hodnotami 35- 49.

Celkově lze říci, že nejproblémovější jsou chlapci a dívky z 9.třídy v Liběchově, což se ověřením v tabulkách potvrzuje pouze u dívek. Čili naše hypotéza se z velké části potvrzuje. Musíme ještě podotknout, že procenta uvedená výše, se razantně liší v různých lokalitách a to i u chlapců a dívek. To lze ukázat např. u 9. tříd chlapců zejm. ZŠ Školní v Neratovicích, kde jedna 9. třída má CPI 15% a druhá 49%. Také lze z tabulek vyčíst, že v této oblasti mají CPI vyšší ZŠ (30%) než gymnázia (25%) o 5%.

(Viz tabulky J,K,L,M,N,O - str. 42, 43, 44 a 45)

2. oblast- Chování

Předpokládali jsme, že v 2.oblasti, týkající se chování, budou mít větší problémový index chlapci 9.tříd, protože prochází obdobím, kdy přebírají větší zodpovědnost a klade se na ně více povinností, a proto se domníváme, že by mohli mít více problémů (v této oblasti) než v jiných třídách.

Při porovnávání z hlediska pohlaví jsme zjistili, že horší problémový index mají chlapci o 5%. Chlapci mají CPI 39% a dívky 34%.

Z hlediska srovnávání věkových skupin jsou na tom nejhůře 8.třídy s 37%. Úplně shodně jsou na tom 7. a 9.třídy s 35%.

Z hlediska lokality vykazuje nejvyšší procento Mšeno, ve kterém se hodnoty pohybovaly mezi 39 - 49%. Neratovice mají problémový index, který se pohybuje mezi 35 - 67% .

V závěru nám vyšlo, že vysoký problémový index mají chlapci z 8.tříd (naše hypotéza se tedy tímto výsledkem nepotvrdila) a to v lokalitě Mšeno a Neratovice. Výsledky z tabulek říkají, že CPI mají nejvyšší chlapci 8. tříd v Mělníku (48%). Z hlediska typu škol jsme zjistili, že vyšší celkový problémový index mají opět ZŠ (37%). Gymnázia mají 35%.

3. oblast- Zdravotní stav

Domníváme se, že horší zdravotní stav, tedy i vyšší problémový index, budou mít 9. třídy. Myslíme si, že ty přicházejí častěji do kontaktu s návykovými látkami (např. cigarety) a z jejich používání pak mohou vznikat zdravotní problémy.

Z hlediska pohlaví jsou na tom s problémovým indexem chlapci i dívky úplně stejně. Mají 27%.

28% je nejvyšší procento celkového problémového indexu ve dvou věkových skupinách: v 8. a 9. třídách. V 7. třídě je tento index nižší o 2%.

Horší problémový index v oblasti zdravotní stav dospívajících jsme zaznamenali ve městě Mšeno a Neratovice, kde se CPI vyšplhal až k 50% u chlapců.

Naše hypotéza se tedy potvrdila, protože nám vyšlo, že zvýšený problémový index je skutečně u chlapců 9. tříd. Z hlediska porovnání celkového problémového indexu typu škol mají vyšší procento ZŠ (29%) oproti gymnáziím, která mají 21%.

4. oblast- Duševní zdraví

Předpokládáme, že vyšší problémový index budou mít 8. nebo 9.třídy jelikož studenti procházejí obdobím, kdy jsou na ně kladeny větší nároky a může se stát, že někteří na ně nebudou dost připraveni.

Z hlediska pohlaví mají dívky problémový index vyšší (30%), chlapci mají o 3% méně (27%).

Srovnáním výsledků jednotlivých věkových skupin (7.,8.,9.třídy) jsme zjistili, že nejvyšší CPI mají 8.třídy s 33%, druhé v pořadí jsou 7.třídy, které mají o 1% méně. 9.třídy dopadly nejlépe s 31%.

Z hlediska lokality, jsme zjistili, že nejvyšší problémový index mají Neratovice.

Z uvedeného vyplývá, že nejproblémovější by měly být dívky v 8.třídách v Neratovicích, ale není tomu tak, protože nejvyšší CPI mají dívky devátých tříd ve Mšeně. Naše hypotéza se částečně vyplnila. Celkový problémový index mají vyšší ZŠ s 33%. Gymnázia mají 31%.

5. oblast- Sociální zdatnost

Předpokládali jsme, že v 5. oblasti týkající se sociální zdatnosti, bude s přibývajícím věkem stoupat i problémový index, díky vyšším nárokům, které na respondenty klade jejich okolí.

Z hlediska pohlaví mají nižší problémový index dívky, ovšem rozdíl mezi dívkou (25%) a chlapcem (27%) je jen 2%.

Problémový index s věkem přibývá o 1 - 2%. Nejnižší problémový index byl zjištěn v 9. třídách (28%).

Z hlediska lokality vykazuje nejvyšší CPI v oblasti sociální zdatnost Štětí, kde se index pohybuje mezi 30- 40%.

Hypotéza uvedená výše se tedy potvrdila. Z hlediska CPI typu škol má vyšší procento opět ZŠ s 27%. Gymnázia mají 22%.

6. oblast- Rodinný systém

Předpokládali jsme, že v 6. oblasti týkající se rodinného systému, budou mít největší problémový index děti 9.tříd, jelikož se věnují zájmům odchylovající je od rodiny.

Z prvního hlediska - pohlaví, mají vyšší CPI dívky (22%), celkově se liší o 1% . Chlapci mají 21%.

9.třídy mají 27% , 8.třídy 26% a 7. mají 25%.

Ze souhrnných tabulek pro 6. oblast je zřejmé, že s problémy vyplývajícími z rodinných vztahů se nejčastěji potýkají dospívající v Neratovicích.

Lze říci, že nejproblémovější by měli být chlapci 9.třídy v Neratovicích, což výsledkům získaných v tomto městu neodpovídá. Závěry odpovídají úvodní hypotéze - nejvyšší problémový index mají žáci 9. tříd a naopak nejnižší mají 7. třídy. V této oblasti se lépe dařilo gymnáziím, které mají procento 19 zatímco ZŠ mají 23%.

7. oblast- Škola

Předpokládali jsme, že v sedmé oblasti, která se týkala školy, budou mít větší problémy starší třídy (8., 9.třídy), na které rodiče méně dohlízejí vzhledem k jejich věku. A také vzhledem k přibývajícím zájmům (přátelé, sport).

Z hlediska pohlaví jsme zjistili, že chlapci(25%) mají o 6% vyšší problémový index než dívky (19%).

Z hlediska věku lze vysledovat následující tendenci: s přibývajícím věkem roste celkový problémový index: 7.třídy mají 20%, 8.třídy 22% a 9.třídy 23%.

Nejvyšší problémový index v oblasti týkající se školy mají děti v Neratovicích.

Shrneme-li uvedená tři hlediska, můžeme uzavřít, že stejně jako v předchozí oblasti mají nejvyšší problémový index žáci 9. tříd. Potvrzuje se tak i naše výše uvedená hypotéza. Z pohledu na typ školy mají tentokrát vyšší problémový index gymnázia s 23%. ZŠ mají 22%.

8. oblast- Pracovní adaptace

Naše domněnka pro výsledek 8.oblasti, která se dotýkala práce a brigád, byla následující: děti, kterým ještě nebylo 15 let nebudou mít možnost získat brigádnickou práci, a proto nebudou mít problémy, které se týkají práce. Naopak děti 9.tříd, kterým již bylo 15 let, se mohou spíše problémy v této oblasti vyskytnout.

Nejprve jsme opět porovnávali studenty z hlediska pohlaví. Zjistili jsme, že chlapci (17%) vykazují vyšší problémový index o 2% než dívky (15%).

Z hlediska věku mají nejvyšší problémový index 9.třídy (17%), 8. třídy mají 15% a 7. třídy mají 14%.

Z pohledu, který žáky rozděluje podle lokalit, jsme z tabulek vyčetli, že nejhůře je na tom Mělník, u kterého se hodnoty pohybují mezi 35 - 50%.

Z těchto tří hledisek vyplývá, že nejproblémovější v této oblasti by měli být chlapci 9. tříd v Mělníku. Tento závěr se nepotvrzuje, jelikož v Mělníku mají nejvyšší CPI dívky. Chlapci 9.tříd mají celkový problémový index nejvyšší v Neratovicích. Čili naše hypotéza říkající, že nejproblémovější budou 9.tříd, se potvrzuje. V této oblasti mají z hlediska typu školy vyšší výsledky o 1% gymnázia. ZŠ mají 16%.

9. oblast- Vztahy a vrstevníci

Předpokládali jsme, že v oblasti 9. „Vrstevníci“ budou mít vyšší CPI žáci 8. a 9.tříd, protože v tomto období se děti většinou více upínají na „partu“ a odporují rodičům. Z hlediska pohlaví i lokality bude problémový index jen minimálně odlišný.

Z hlediska pohlaví jsme zjistili, že celkové výsledky se liší pouze o 1%. Chlapci měli 33% a dívky měli problémový index 32%. To jsou celkové výsledky avšak v jednotlivých obcích mohou být jednotlivé výsledky dívek a chlapců velmi rozdílné.

Problémový index z pohledu na celkový výsledek 7., 8., 9. tříd se liší již podstatněji, 7.třídy měly 25% , 8. třídy 32% a 9. třídy dosáhly výsledku 37%.

Jako lokalita, která má nejvyšší výsledky a tudíž zde lze očekávat nejvíce problémů mezi vrstevníky se ukázaly Neratovice, kde dosáhly ZŠ 54% a 58%.

Naše hypotéza se potvrdila jen částečně, opravdu největší problémovost v 9. oblasti mají žáci 9. tříd, z hlediska pohlaví se hypotéza také potvrdila, ale z hlediska lokalit jsou výsledky rozdílné. Celkový problémový index této oblasti mají o 1% procento vyšší ZŠ. Gymnázia mají 32%.

Závěrem interpretace oblastí bychom chtěli upozornit, že výsledky uvedené výše nejsou nijak odstrašující. Myslíme, že jsou zcela normální. Snad i nízké, protože u člověka, který využívá

návykovou látku častěji např. čichání toluenu, se CPI pohybuje mezi 45%- 60% i více (výsledky z publikace Alkohol, drogy a vaše děti).

Interpretace 10. oblasti

Chlapci 7., 8. a 9. třídy

Předpokládali jsme, že z hlediska četnosti používání návykových látek budou mít větší problémy nejstarší ročníky čili 8. a 9. třídy. V tomto věku je větší pravděpodobnost, že návykovou látku vyzkouší.

Alkohol

Použití alkoholu u chlapců 1x za měsíc se ukázalo, že větší četnost použití mají 7. třídy a 9. třídy (26%), tedy zneužily látku jednou za posledních 30 dnů. 9. třídy používají tuto drogu častěji, ale ukázalo se, že rozdíl v četnosti použití 3x - 9x za měsíc je mezi 7. a 9. třídami docela velký (22% a 37%). Při použití 10x - 20x a víc než 20x za měsíc, je nejvíce použití v 9. třídách. Alkohol za poslední měsíc vůbec nemělo nejvíce chlapců z 7. tříd (38%).

Tabák

Z hlediska nepoužívání tabáku jsou na tom nejlépe 7. třídy (63%). Tabák 1x za poslední měsíc vdechlo nejvíce žáků ze 7. tříd (12%). 3x - 9x za poslední měsíc tabák použilo nejvíce žáků 8. tříd (11%), 7. a 9. třídy jsou na tom stejně (6%) - což je zajímavé. A při zneužití tabáku víc než 20x za měsíc je očividné, že 9. třídy chlapců mají nejvíce použití (25%).

Marihuana

Z tabulek vyplívá, že marihuanu nepoužila ani jednou většina žáků ze 7. a 8. tříd (90% a 84%). 1x za poslední měsíc ji však nejvíce použili chlapci ze 8. tříd (10%). Při použití 3x- 9x za měsíc se ukázalo, že jsou na tom nejhůře chlapci z 9. tříd (10%). Dříve tuto látku použilo opět více žáků z 9. tříd (3%).

U **použití pervitinu, LSD, opiátů a kokainu** jsme rádi zjistili, že použití je většinou nulové (v případě použití 3x - 9x, 10x - 20x a víc než 20x za poslední měsíc). V případě použití 1x se procento u 8. a 9. tříd pohybuje mezi 0 - 6%. Ale najdou se i výjimky, např. v 8. a 9. třídách se najde i jedinec, který si vezme „tvrdou“ drogu i 3x - 9x za měsíc.

V případě **použití tlumivých látek a léků** na spaní je četnost použití výrazně nižší než u léků proti bolestem, ale je pochopitelné, že chlapci si, tak jako každý z nás, vezmou lék, když je trápí nějaké zdravotní problémy. Ale jestliže si student vezme lék 10x - 20x do měsíce a lék mu není předepsán lékařem, pak je to už problém.

Za návykové se považují i hazardní hry a tabulky nám ukázaly, že nejvíce tyto hry využívají chlapci 9. tříd (1x za m. - 13% a 3x - 9x za m. 6%). 3x - 9x za měsíc využívají tyto hry všechny tři třídy podobně (6%).

Hypotéza se nám většinou nepotvrdila. Ukázalo se, že 8. a 9. třídy využívají návykové látky častěji za měsíc, ale překvapilo nás že 7. třídy se často procentuálně vyrovnají jak 8. tak 9. třídám.

Konečné shrnutí výsledků

Na počátku našich výzkumů jsme si položili několik otázek, které se nám jak doufáme, podaří objasnit.

První otázka, která nás zajímala se ptala na nejproblémovější oblasti života dospívajícího člověka. Shrnutí jsme výsledky ze 7., 8. a 9. tříd a oblastí, které studentům dělají největší problémy se ukázaly oblasti chování, duševního stavu a vztahů mezi vrstevníky. CPI (celkový problémový index) se ve všech různě věkově odlišných třídách pohybuje okolo 30%. Což je v období puberty, kdy člověk hledá sám sebe a snaží se najít si své místo mezi vrstevníky, pochopitelné.

Jaké návykové látky nejčastěji zneužívají mladí lidé a jak je to s věkem? Když jsme se podívali na četnost používání návykových látek v 10. oblasti zjistili jsme, že mezi základními školami nejsou nijak zvláštní rozdíly, spíše nás překvapilo, že žáci 7. tříd používají návykové látky jako je alkohol a tabák mnohdy procentuálně stejně jako 9. třídy. U 9. a 8. tříd je zajímavé, že návykové látky používají někteří jedinci zcela běžně a je záhadou jakým způsobem je získávají, když prodejci musí být jasné, že těmto mladým lidem ještě nemohlo být 18 let. Nejčastěji používanými látkami se staly alkohol, tabák a marihuana.

Dospívající lidé si často neuvědomují jaké následky může mít časté používání drog. Závislost si mnohdy ani neuvědomíme nebo si ji nepřipustíme. Člověk si často o pár let nebo měsíců i týdnů později uvědomí, že mu droga překáží, ale pro většinu lidí je pozdě. Odvyknout si, je velice těžké jak jste možná již sami zjistili. Největší znalosti o vlastnostech a účincích návykových látek mají studenti osmých tříd, ale upozorňujeme, že znalostní test jsme nepředkládali devátým třídám.

V tomto tématu – používání návykových látek a problémovost mladých lidí v různých oblastech života bychom chtěli v příštím roku pokračovat, ale nejspíše vynecháme program, který byl zaměřen na sdělování našich vlastních zkušeností s návykovými látkami a snaha se dobrat ke zkušenostem studentů.

Myslíme si, že tato část pro nás byla poněkud náročná, protože ani my sami často nemáme vyřešený svůj vlastní postoj k tomuto tématu.

Dívky 7., 8. a 9. třídy

Naše hypotéza zní: dívky 8. a 9. tříd budou návykové látky využívat častěji než dívky 7. tříd, protože procházejí obdobím kdy je použití takových látek pravděpodobné.

Alkohol

V použití alkoholu 1x za posledních 30 dnů se ukázalo, že ho nejvíce dívek použilo v 8. a 9. třídách (v obou třídách 32%). 3x- 9x jej použilo více žákyň z 9. tříd (35%) a překvapivě dívky ze 7. tříd mají 31%. 10x- 20x použily nejčastěji alkohol dívky z 8. tříd (6%). Ani jednou ve zkoumaném měsíci alkohol nepoužilo nejvíce studentek ze 7. tříd (48%).

Tabák

Nejvíce dívek v 8. třídách použilo tabák 1x za posledních 30 dnů (18%). V použití 3x- 9x za poslední měsíc se 8. třídy ukázaly opět jako nejhorší v četnosti používání (14%). 10x- 20 za měsíc použily tabák nejvíce dívky z 9. tříd (22%) a ukázalo se, že ho i nejčastěji používaly dříve (10%).

Marihuana

Z tabulek vyplývá, že nejvíce studentek z 7. tříd tuto návykovou látku za poslední měsíc vůbec nepoužili (75%). 1x drogu použilo nejvíce dívek z 7. tříd (17%). A při použití 3x - 9x za měsíc vyplývá, že mají opět nejvíce použití 8. třídy (7%). Dříve a 20x a více látku používalo nejvíce žákyň 8. tříd.

V případě tvrdých drog jako je LSD, pervitin, opiáty a kokain se ukázalo, že dívky mají použití téměř nulové, ale je poněkud smutné, že použití pervitinu 1x za poslední měsíc se nejvíce vyskytuje v 7. třídách.

U léků proti bolestem je zřejmé, že u použití 1x do měsíce bude procento vyšší. V případě použití 3x - 9x je procento nejvyšší u dívek z 9. tříd (15%) a 8. tříd (16%).

U hazardních her je to podobné jako u tvrdých drog. Snad vyšší procento v případě použití 1x za poslední měsíc se vyskytlo u dívek v 7. a 8. třídách (11% a 8%).

Hypotéza se nám většinou potvrzuje. Návykové látky nečastěji používají dívky 8. a 9. tříd.

Srovnání chlapců a dívek

Předpokládáme, že používání alkoholu bude u chlapců vyšší a používat tabák budou spíše dívky. U ostatních návykových látek si myslíme, že používání u obou pohlaví bude podobné.

Alkohol

V porovnání chlapců a dívek z hlediska používání alkoholu je možné vyčíst z tabulek, že 1x za měsíc použilo tuto látku více dívek (27%). Z hlediska použití 3x - 9x za měsíc na tom jsou opět hůře dívky (30%) a ani jednou za zkoumaný měsíc nemělo vůbec alkohol více chlapců (31%).

Tabák

Tuto látku vdechlo 1x za poslední měsíc více dívek (13%). V použití 3x - 9x se ukázalo, že látku používalo o 2% více chlapců, ale porovnání pohlaví v použití látky víc než 20x za měsíc z tabulek vyplynulo, že obě pohlaví jsou na tom s použitím podobně (13% a 14%).

Marihuana

Marihuanu 1x za poslední měsíc použilo více dívek a to 12%. V použití 3x - 9x se zase naopak projevíli hůře chlapci (6%). A u použití 10x - 20x je na tom pohlaví mužů hůře (6%). Dříve látku použilo spíše víc dívek (4%).

U látek jako je pervitin, LSD, kokain a opiáty se použití téměř nevyskytlo, jsou sice výjimky, ale to jsou maximálně 15 lidí, kterých se to týká. Tvrdé drogy vyzkoušelo spíše víc chlapců. To samé se týká těkavých látek.

V použití léků proti bolestem nám tabulky potvrdily náš předpoklad, že u dívek je procento vyšší.

Hazardní hra je častější u chlapců jak v použití 1x za měsíc (10%) tak 3x - 9x (6%).

Hypotéza uvedená výše se nepotvrzuje.

Reflexe naší skupiny

Reflexe naší skupiny vznikla při zpracovávání těchto výsledků, což bylo hned po příjezdu z Expedice 2003. Zdálo se nám dobré umístit naše názory a pocity ze čtrnáctidenního výzkumu do tohoto sborníku, jelikož práce byla zajímavá díky rozhovorům se studenty, ale mnohdy i psychicky náročná a o tyto pocity bychom se chtěli podělit.

„První hodina pro mě byla těžká, ale zároveň se mi líbila. Nečekala jsem, že ty dospívající děti budou tak hodné a dokonce mě i budou poslouchat. Někde mě povídání zklamalo potřebou dětí se tomuto tématu vysmívat, ale nedivím se jim. Někde mě zase překvapilo svojí naprostou otevřeností a tak z povídání vznikl příjemný pokec. Ale všimla jsem si, že na gymnáziích děti mnohem míň spolupracují.

První týden byly moje pocity smíšené, nějak jsem nevěděla, jaký je můj opravdový názor na drogy a to jsem to těm dětem měla vymlouvat. Myslím, že jsme si nevymýšleli, říkali jsme svůj opravdový názor a v tom to nejspíš bylo nejtěžší. Zkoušela jsem si představit, jak nás ty děti asi berou a došla jsem k tomu, že skoro jako dospělí a že naše názory docela i vnímají (až na pár výjimek).

Ale při tom ani opravdu nevědí, jestli to, co jim tam říkáme myslíme vážně a jestli hned jak odejdeme, nevytáhneme cigarety.

Ale závěrem bych chtěla říct, že tahle expedice mě dost změnila jak moje názory a přístup k ostatním, tak mě samotnou. Byla to úžasná zkušenost a líbilo se mi to.“

(Barbora Kopencová)

„Myslím, že naše programy působily velice odlišně. Podle mě působily každý den jinak, na každou třídu jinak a v rámci třídy odlišně na jednotlivé osoby. Myslím, že jen pár programů nakonec zapůsobilo prevenčně, ale snad ani ničemu neškodily. Snažili jsme se.“

(Jakub Mařík)

„Překvapili mě romští spoluobčané z Neratovic.
Těm dětem to dalo určitě uvolněnou hodinu a možná se i zamyslely nad drogami.“
(Martin Míčka)

„Myslím, že skupina Drogy určitě pro děti na školách nějaký přínos měla. Nevím, jestli si na nás vzpomenou při každém cígu, ale někdy určitě. Myslím, že ty co ještě nic nezkoušeli, jsme přesvědčili, že to není nic dobrého. Když jsem se já dostala do kontaktu s takovýmhle dítětem, tak jsem se ho snažila přesvědčit i za cenu, že jsem lhala sama sobě. Mě tahle expedice přinesla spoustu zážitků a taky hodně nových informací o drogách a názorech lidí, na kterých mi záleží. Teď tohle vím a záleží na mně, jak s tím naložím. Trochu se bojím. Každopádně to byla fajn expedice, díky které jsem někde o kousek dál. Ještě ale nevím jakým směrem.“
(Markéta Dlouhá)

„Práce v téhle skupině mi přinesla jak radost tak i starosti. Určitě nebylo lehké se někomu každý den otvírat a hlásat mu svoje názory, ale na druhou stranu se toho člověk hodně dozví jak o lidech ze svého okolí, tak i sám o sobě. Upřímně řečeno, leccos mě zklamalo a zjistila jsem, že se mám ještě hodně co učit.
Co se týče dětí na školách, myslím, že některé si vážně naše „přednášky“ vzaly k srdci, ale pro někoho to byla jen další nudná hodina. A i když z těch, který poslouchali, bylo možná míň, určitě ta práce za to stála.
Myslím, že jsme byli fakt skvělá skupina a že za těch 14 dní jsme se naučili spolu skvěle vycházet a že na to určitě (aspoň já) dlouho nezapomeneme.“
(Lutfia Drastilová)

„Myslím, že někteří si z naší přednášky něco odnesli. Jiní také naopak nejspíš nějaké drogy, které do té doby neměli, vyzkoušeli. Myslím, že nám docela věřili.“
(Martin Furst)

Poděkování

Paní učitelce H. Havlůjové za odbornou pomoc a konzultace

Paní učitelce M. Lazarčíkové za pomoc v terénu a záchranu před zfetovanými Romy

Panu řediteli F. Tichému za pomoc při realizaci tohoto výzkumu

Milanu Vovsovi za technické zajištění výzkumu

Všem pánům ředitelům a učitelům, kteří nám umožnili provést výzkum na jejich škole

Všem žákům, kteří nám poskytli podklady pro náš výzkum

.....a všem ostatním!

Použitá literatura

K. Nešpor, L. Csémy: Alkohol, drogy a vaše děti, jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat. 4. rozšířené vydání. Besip, Praha, 1997.

Michael D. Quesnell: Co si myslíme, čemu věříme a kdo jsme. Vydání první, 2002. Edice Emphora

Seznam příloh

- 1) Dotazník (z publikace MUDr. Karla Nešpora...)
- 2) Znalostní test
- 3) Tabulky pro 1.- 9. oblast
- 4) Tabulky pro 10. oblast
- 5) Tabulky pro vědomostní test

Dotazník podle publikace Alkohol, drogy a vaše děti - K. Nešpor

Odpověz prosím na všechny následující otázky.

Zakroužkuj „souhlasí“ nebo „nesouhlasí“ i když to nebude úplně přesné. Odpověz podle toho, zdali je tvá odpověď podle tvého názoru blíže souhlasu nebo blíže nesouhlasu.

Jméno školy:	Třída:	Pohlaví:	
1. oblast			
1) Sportuješ méně nežli vrstevníci.		souhlasí	nesouhlasí
2) Odcházíš večer před dny, kdy je škola nebo jiné povinnosti, z domova bez povolení,			
3) Věnuješ se obvykle více než 2 hodiny denně televizi nebo počítačovým hrám?			
4) Nebyli rodiče na večírcích, kterých ses v poslední době účastnil?			
5) Trávíš většinou volný čas tím, že se jen tak touláš s přáteli?			
6) Nudíš se většinou?			
7) Trávíš většinu volného času sám?			
8) Bereš alkohol, drogy jako za způsob odpočinku?			
9) Máš ve srovnání s většinou vrstevníků méně koníčků a zájmů mimo domov?			
10) Jsi nespokojen s tím jak trávíš volný čas?			
11) Unavíš se rychle při námaze?			
2. oblast			
1) Často prosazuješ svůj názor za každou cenu, třeba i nevhodně?			
2) Často zdůrazňuješ, že jsi lepší než druzí?			
3) Trápíš často zvířata nebo si na ně vyléváš zlost?			
4) Často křičíš?			
5) Stojíš často za svým názorem, i když tušíš, že není správný?			
6) Často kleješ nebo mluvíš sprostě?			
7) Podezíráš často druhé, že ti chtějí ublížit?			
8) Úmyslně a často druhé zlobíš a jim schválnosti?			
9) Působí ti výraznější potíže jednání zejména s cizími lidmi?			
10) Míváš špatnou náladu?			
11) vyhrožuješ druhým násilím?			
12) mluvíš hlasitěji než většina tvých vrstevníků?			
13) Snadno se dáš vyvést z rovnováhy?			
14) Děláš často věci a neuvažuješ před tím o jejich následcích?			
15) Děláš často riskantní nebo nebezpečné věci?			
16) Využíváš druhé lidi, když k tomu máš příležitost?			
17) Často se rozčiluješ?			
18) Trávíš většinu volného času o samotě?			
19) Utekl jsi z domova nebo nějakého zařízení na víc než 48 hodin?			
20) Hodně ti vadí , když tě někdo kritizuje?			

3. oblast		
1) Chodíš na pravidelné lékařské kontroly?		
2) Stal se ti někdy nějaký úraz nebo nehody, jejímiž následky trpíš?		
3) Trpíš nespavostí nebo naopak spíš nadměrně?		
4) Máš méně energie, nežli myslíš, že by jsi měl mít?		
5) Přibral nebo jsi zhubl v poslední době o víc než 5 kg?		
6) Míváš dýchací problémy nebo kašel?		
7) Míváš bolesti břicha nebo nevolnosti?		
8) Měl jsi během posledních 12 měsíců žloutenku?		
9) Trpíš nějakými jinými dlouhodobějšími bolestivými problémy?		
10) Trpíš nějakým tělesným onemocněním, které tě ve srovnání s vrstevníky omezuje nebo znevýhodňuje?		
4. oblast		
1) Poškodil jsi někdy schválně majetek někoho jiného?		
2) Kradl jsi opakovaně?		
3) Pereš nebo hádáš se častěji než tvoji vrstevníci?		
4) Trpíš často nedostatkem energie?		
5) Nedokážeš v klidu sedět a jsi neklidný?		
6) Snadno cítíš zklamání?		
7) Obtížně se soustřeďuješ?		
8) Často se cítíš hodně smutný?		
9) Okusuješ si nehty?		
10) Máš neklidný spánek?		
11) Jsi nervózní?		
12) Dostaneš snadno strach?		
13) Děláš si hodně starosti?		
14) Je pro tebe obtížné pustit věci z hlavy?		
15) Máš pocit, že se na tebe lidi dívají?		
16) Slycháš věci, které jiní lidé neslyší, slyšel jsi někdy „hlasy“?		
17) Myslíš, že máš nějaké zvláštní síly. Které druzí lidé nemají?		
18) Míváš mezi lidmi strach?		
19) Je ti často do pláče?		
20) Míváš často tolik energie, že nevíš co s ní udělat?		
5. oblast		
1) Jsi mezi vrstevníky málo oblíbený?		
2) Jsi většinou nespokojen s tím, jak se zapojuješ do toho, co dělají kamarádi?		
3) Je pro tebe těžké nacházet ve skupině neznámých lidí přátele?		
4) Využívají tě druzí ke svým zájmům?		
5) Bojíš se hájit vlastní zájmy?		
6) Je pro tebe hodně těžké požádat druhé o pomoc?		
7) Vrstevníci tě snadno ovlivňují ?		

8) Baví tě spíše společnost starších než společnost vrstevníků?		
9) Děláš si často starosti, jak to, co uděláš, bude působit na druhé?		
10) Dělá ti těžkosti hájit svůj názor?		
11) Dělá ti těžkosti odmítat druhým?		
12) Cítíš se nepříjemně, když tě někdo chválí?		
13) Vnímají tě druzí jako málo přátelského?		
14) Když mluvíš s druhými. Vyhýbáš se často pohledu na ně?		
6. oblast		
1) Stalo se, že někdo z užší rodiny si vzal marihuanu, kokain, heroin nebo pervitin?		
2) Stalo se, že by se někdo z rodiny opil takovým způsobem, že by z toho měl problémy ve škole, v zaměstnání nebo s přáteli?		
3) Byl někdo z blízké rodiny během tvého života uvězněn?		
4) Často se s rodiči hádáš a při tom na sebe křičíte?		
5) Bývá rodina zřídka pohromadě?		
6) Rodiče neví, co se ti líbí a co ne?		
7) Neexistují v tvé rodině jasná pravidla, co můžeš a co ne?		
8) Nevědí rodiče, co si doopravdy myslíš o věcech, které jsou pro tebe důležité?		
9) Hárají se rodiče často?		
10) Nevědí často rodiče, kde jsi a co děláš?		
11) Bývají rodiče většinou mimo domov?		
12) Máš pocit, že se o tebe rodiče nestarají?		
13) Jsi nespokojen s uspořádáním svého života?		
14) necítíš se doma bezpečně?		
15) Bijí tě doma často?		
16) Trpí nebo trpěl někdo z rodičů vážnou duševní chorobou?		
7. oblast		
1) Školu nemáš rád?		
2) Těžko se při učení nebo ve škole soustřeďuješ?		
3) Máš podprůměrné známky?		
4) Chodíš za školu víc než dva dny v měsíci?		
5) Máš často zameškané hodiny?		
6) Uvažoval jsi vážně, že ze školy odejdeš?		
7) Stává se často, že nenapíšeš úkol?		
8) Jsi ve třídě často ospalý?		
9) Přicházíš často na hodiny pozdě?		
10) Změnil jsi přátele ve škole ve srovnání s posledním rokem?		
11) Cítíš se ve škole podrážděný nebo rozrušený?		
12) Nudíš se ve škole?		
13) Zhoršil se tvůj školní prospěch?		
14) Cítíš se ve škole fyzicky ohrožován?		
15) Propadl jsi někdy ve škole?		
16) Cítíš se během mimoškolních aktivit nebo v zájmových		

kroužcích nevítán?						
17) Vynechal jsi někdy školu nebo jsi přišel pozdě kvůli alkoholu nebo drogám?						
18) Měl jsi někdy problémy kvůli alkoholu nebo drogám?						
19) Stalo se, že alkohol nebo droga ti zabránily napsat úlohu nebo se připravit do školy?						
20) Stalo se někdy v životě, že tě z nějaké školy vyloučily?						
9. oblast						
1) Pije některý z tvých přátel pravidelně alkohol?						
2) Dává nebo prodává někdo z tvých přátel drogy tvým vrstevníkům?						
3) Švindluje někdo z tvých přátel při písemkách ve škole nebo nějak podvádí v zaměstnání?						
4) Měl někdo z tvých přátel problémy se zákonem?						
5) Nemají rodiče tvé kamarády rádi?						
6) Je většina tvých přátel starších než ty?						
7) Chodí tvoji přátelé často za školu nebo žádnou školu nenavštěvují a ani nechodí do práce?						
8) Nebaví přátelé večírky, kde se nepodává alkohol nebo kde nejsou drogy?						
9) Přinesli přátelé na nějaký večírek Během posledních 12 měsíců alkohol nebo drogy?						
10) Ukradli přátelé něco v obchodě nebo úmyslně poškodily cizí majetek během posledních 12 měsíců?						
12) Trápí tě v současnosti nějaký problém, který máš s přítelem nebo s přítelkyní?						
13) Nemáš žádného přítele ani přítelkyni?						
14) Máš v porovnání s vrstevníky málo přátel?						
10. oblast						
Jak často jsi měl během posledních 30 dnů některou z následujících látek?						
1) Alkohol včetně piva :	ani 1x	1x	3x – 9x	10x – 20x	více než 20x	dříve
2) Tabák :						
3) Marihuany nebo hašiš :						
4) Pervitin, efedrin, amfetamin :						
5) LSD, tripy, ectasy a jiné halucinogeny :						
6) Tlumivé látky a léky na spaní :						
7) Léky proti bolestem						
8) Opiáty (heroin, braun, kodein) :						
9) Těkavé látky (čichání) :						
10) Kokain :						
11) Hazardní hra (sázky, automaty) :						

Výsledky vědomostního testu

Liběchov ZŠ

Dotazník body	1b./ 8 %	2b./ 17%	3 b./ 25%	4 b./ 33%	5 b./ 42%	6 b./ 50%	7 b./ 58%	8 b./ 67%	9 b./ 75%	10 b./ 83%	11 b./ 92%	12 b./100%
7. třída	0	0	0	0	0	4	1	6	5	1	0	0
8. třída	0	0	0	1	0	4	4	2	2	0	0	0
9. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Mělník GJP

Dotazník body	1b./ 8 %	2b./ 17%	3 b./ 25%	4 b./ 33%	5 b./ 42%	6 b./ 50%	7 b./ 58%	8 b./ 67%	9 b./ 75%	10 b./ 83%	11 b./ 92%	12 b./100%
7. třída	0	0	0	0	1	0	4	6	9	3	1	0
8. třída	0	0	0	0	0	3	3	7	9	3	0	0
9. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Štětí II. ZŠ

Dotazník body	1b./ 8 %	2b./ 17%	3 b./ 25%	4 b./ 33%	5 b./ 42%	6 b./ 50%	7 b./ 58%	8 b./ 67%	9 b./ 75%	10 b./ 83%	11 b./ 92%	12 b./100%
7. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. třída	0	0	0	0	1	2	5	8	3	7	3	0
9. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Neratovice III. ZŠ

28. října

Dotazník body	1b./ 8 %	2b./ 17%	3 b./ 25%	4 b./ 33%	5 b./ 42%	6 b./ 50%	7 b./ 58%	8 b./ 67%	9 b./ 75%	10 b./ 83%	11 b./ 92%	12 b./100%
7. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. třída	0	0	0	0	1	4	5	7	2	3	0	0
9. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Neratovice II. ZŠ

Školní 900

Dotazník body	1b./ 8 %	2b./ 17%	3 b./ 25%	4 b./ 33%	5 b./ 42%	6 b./ 50%	7 b./ 58%	8 b./ 67%	9 b./ 75%	10 b./ 83%	11 b./ 92%	12 b./100%
7. třída	0	0	0	1	5	8	5	2	2	3	1	0
8. třída	0	0	0	0	1	2	1	1	6	3	2	0
9. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Souhrn všech

škol

Dotazník body	1b./ 8 %	2b./ 17%	3 b./ 25%	4 b./ 33%	5 b./ 42%	6 b./ 50%	7 b./ 58%	8 b./ 67%	9 b./ 75%	10 b./ 83%	11 b./ 92%	12 b./100%
7. třída	0	0	0	1	6	12	10	14	16	7	2	0
8. třída	0	0	0	1	3	15	18	25	22	16	5	0
9. třída	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0